

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเปรียบเทียบ (descriptive comparative research) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และสัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดี โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 เด็กวัยเรียนที่มีพี่หรือน้องป่วยเป็นโรคหอบหืดที่เข้ารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยกุมารเวชกรรม และห้องตรวจผู้ป่วยเด็ก โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นเด็กวัยเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุ 9 - 12 ปี
2. มีพี่หรือน้องอายุ 6 - 14 ปี ซึ่งได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหอบหืดเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี และเคยเข้ารับการรักษาที่ตึกผู้ป่วยกุมารเวช ปัจจุบันยังคงรับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกอย่างสม่ำเสมอ ในโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เป็นพี่หรือน้องร่วมสายโลหิตของเด็กป่วย และต้องพักอาศัยอยู่รวมบ้านเดียวกับเด็กป่วย
4. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีความผิดปกติทางสมอง หรือมีประวัติเป็นโรคทางจิต
5. สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้เข้าใจ
6. ยินดีเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กวัยเรียนที่มีพี่หรือน้องป่วยด้วยโรคหอบหืด มีลักษณะตามประชากรที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยมีขั้นตอนการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประเมินการขนาดของประชากรทั้งหมด (N) โดยสำรวจรายชื่อเด็กป่วยโรคหอบหืดที่มีอายุ 6 - 14 ปี จากสมุดทะเบียนผู้ป่วยใน แผนกกุมารเวชกรรม และจากห้องตรวจผู้ป่วยเด็ก

โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 – มีนาคม 2545 มีจำนวน 206 คน

2. นำรายชื่อและเลขบัตรประจำตัวโรงพยาบาลของเด็กป่วยไปคัดเลือกเด็กป่วยตามคุณสมบัติที่กำหนดจากแผนกเวชระเบียน โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ได้เด็กป่วยตรงกับคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 146 คน

3. นำรายชื่อและที่อยู่ของผู้ป่วยเด็กไปสอบถาม เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบล ตามที่อยู่ในเขตรับผิดชอบเพื่อสอบถามเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับข้อมูลของพี่น้องเด็กป่วย พบว่ามีเด็กป่วยจำนวน 70 คนที่มีพี่หรือน้องสุขภาพดี และอายุระหว่าง 9 – 12 ปี

4. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณจากสูตร ยามาเน่ (Yamane, 1973) คือ

$$n = N / [1 + N (e)^2]$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนเด็กป่วยโรคหอบหืดทั้งหมดตลอดปีที่มีพี่หรือน้องสุขภาพดี

e = ระดับความคลาดเคลื่อน (กำหนด $e = 0.05$)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= 70 / [1 + 70 (0.05)^2] \\ &= 59.57 \end{aligned}$$

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนเด็กป่วยโรคหอบหืดที่มีพี่หรือน้องอยู่ในวัยเรียนที่ใช้ในการศึกษาจึงเท่ากับ 60 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

5. ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยจับฉลากรายชื่อของเด็กป่วยที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดให้ได้จำนวน 60 คน

6. ในกรณีที่เด็กป่วยมีพี่หรือน้องอยู่ในวัยเรียนมากกว่า 1 คน ผู้วิจัยทำฉลากรายชื่อพี่หรือน้องของเด็กป่วยทุกคน และจับรายชื่อพี่หรือน้องของเด็กป่วยมาเพียง 1 คน

กลุ่มที่ 2 เด็กวัยเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม และมีพี่หรือน้องสุขภาพดี โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นเด็กวัยเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีอายุ 9 - 12 ปี
2. มีพี่หรือน้องอายุ 6 - 14 ปี ที่มีสุขภาพแข็งแรง และไม่มีประวัติเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง

3. เป็นพี่หรือน้องร่วมสายโลหิตของเด็กที่มีสุขภาพดี และต้องพักอาศัยอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน

4. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีความผิดปกติทางสมอง หรือมีประวัติเป็นโรคทางจิต

5. สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้เข้าใจ

6. ยินดีเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กวัยเรียนอายุ 9 – 12 ปี ที่รับการศึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในจังหวัดสมุทรสงคราม และมีพี่หรือน้องสุขภาพดี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดย

1.1 สุ่มอำเภอมา 1 อำเภอจาก 3 อำเภอ ได้ อำเภอบางคนที

1.2 สุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในอำเภอบางคนทีมา 1 โรงเรียน จาก 22 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดดอนมะโนรา ซึ่งมีเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่มีอายุ 9 – 12 ปี รวมทั้งหมดจำนวน 234 คน แต่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจำนวน 148 คน

2. เมื่อได้กลุ่มเด็กที่มีพี่น้องสุขภาพดีแล้ว ผู้วิจัยทำการจับคู่ (matched pairs) กับกลุ่มตัวอย่างเด็กที่มีพี่น้องป่วย (กลุ่มที่ 1) ให้เป็นเพศเดียวกัน อายุเท่ากัน หรืออยู่ในช่วงเดียวกัน คือ 9 - 10 ปี และ 11 - 12 ปี และลำดับการเกิดของเด็กเหมือนกัน (พี่หรือน้อง) เพื่อป้องกันอิทธิพลจากตัวแปร

แทรกซ้อน

3. หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อเลือกเด็กที่มีพี่น้องสุขภาพดีที่ได้ผ่านขั้นตอนการจับคู่ให้ตรงกับคุณสมบัติของกลุ่มเด็กที่มีพี่น้องป่วยจนได้ครบจำนวน 60 คู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว เด็กป่วย หรือเด็กสุขภาพดี และพี่น้องของเด็กป่วย หรือพี่น้องของเด็กสุขภาพดี

1.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ได้แก่ อายุของบิดามารดา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนบุตร

1.2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเด็กป่วย หรือเด็กสุขภาพดี ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับที่เกิด ระดับการศึกษา ระยะเวลาของการเจ็บป่วย และประวัติการเจ็บป่วย

1.3 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพี่น้องของเด็กป่วย หรือพี่น้องของเด็กสุขภาพดี ได้แก่ เพศ อายุ ช่วงห่างของอายุระหว่างพี่น้อง ลำดับที่เกิดเป็นพี่หรือน้อง และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สภาวะทางอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยแปลมาจาก แบบประเมิน Mood Scale Revised ของ วิลเลียม (Williams, 1999) ประกอบด้วยอารมณ์ต่าง ๆ 18 ชนิดเป็น ความรู้สึกทางบวกจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ความรู้สึกมีความสุข ความรู้สึกมีพลัง ความรู้สึกกระตือรือร้น ความรู้สึกเป็นมิตร ความรู้สึกรัก ความรู้สึกกล้าเริงเบิกบาน ความรู้สึกผ่อนคลาย ความรู้สึกมีกำลังใจต่อสู้ และความรู้สึกเป็นคนมีประโยชน์ ได้แก่ข้อคำถามข้อ 1 – 8 และข้อ 18 ความรู้สึกทางลบจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ความรู้สึกตื่นเต้น ความรู้สึกเศร้า ความรู้สึกโกรธ ความรู้สึกทุกข์ใจ ความรู้สึกหวาดกลัว ความรู้สึกไร้ค่าง่าย ความรู้สึกอิจฉาริษยา ความรู้สึกผิด และความรู้สึกเหงา ได้แก่ข้อคำถามข้อ 9 – 17 แต่ละข้อมีคำตอบเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 4 ระดับ คือ

ไม่มีเลย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่าน
มีบ้าง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้างเล็กน้อย
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านค่อนข้างมาก
มากที่สุด	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อคำถามลักษณะบวก

ข้อคำถามลักษณะลบ

ไม่มีเลย เท่ากับ 0 คะแนน

ไม่มีเลย เท่ากับ 3 คะแนน

มีบ้าง เท่ากับ 1 คะแนน

มีบ้าง เท่ากับ 2 คะแนน

ค่อนข้างมาก เท่ากับ 2 คะแนน

ค่อนข้างมาก เท่ากับ 1 คะแนน

มากที่สุด เท่ากับ 3 คะแนน

มากที่สุด เท่ากับ 0 คะแนน

ค่าคะแนนจะอยู่ระหว่าง 0 - 54 คะแนน คะแนนสูงกว่าแสดงว่าเด็กวัยเรียนมีสภาวะทางอารมณ์ด้านบวกมากกว่า หรือไม่มีปัญหาทางด้านสภาวะทางอารมณ์มากกว่าเด็กวัยเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่า ซึ่งแบบประเมิน Mood Scale Revised (1999) เคยนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุระหว่าง 8 - 15 ปี จำนวน 22 คนที่มีพี่หรือน้องเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง (cancer, cystic fibrosis, diabetes และ spina bifida) โดยศึกษาสภาวะทางอารมณ์ของเด็กที่มีพี่น้องเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1999 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา

ครอนบาคได้เท่ากับ .85 และการศึกษาในครั้งนี้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคได้เท่ากับ .95

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์บิดามารดาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของเด็กวัยเรียน โดยแปลมาจากแบบสัมภาษณ์บิดามารดาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทหน้าที่ของเด็กวัยเรียน (Chronic Illness Questionnaire-Sibling by Parent Report: CIQ-Sibling PR) ของ วิลเลียม (Williams, 1993) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การแสดงบทบาทในบ้าน การแสดงบทบาทในโรงเรียน และการแสดงบทบาทในสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อคำถามด้านบทบาทในบ้านมีจำนวน 12 ข้อ ด้านบทบาทในโรงเรียนจำนวน 3 ข้อ และบทบาทในสังคมจำนวน 11 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง	เป็นบทบาทที่บุตรของท่านไม่เคยปฏิบัติ
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	เป็นบทบาทที่บุตรของท่านปฏิบัติ 1 - 2 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ (เดือน/ปี)
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	เป็นบทบาทที่บุตรของท่านปฏิบัติ 3 - 4 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ (เดือน/ปี)
ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	เป็นบทบาทที่บุตรของท่านปฏิบัติ 4 - 7 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ (เดือน/ปี)

การให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเลือกตอบ “ปฏิบัติเป็นประจำ”	เท่ากับ 3 คะแนน
ถ้าเลือกตอบ “ปฏิบัติบ่อยครั้ง”	เท่ากับ 2 คะแนน
ถ้าเลือกตอบ “ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง”	เท่ากับ 1 คะแนน
ถ้าเลือกตอบ “ไม่เคยปฏิบัติเลย”	เท่ากับ 0 คะแนน

สำหรับคำถามข้อที่ 1 ในส่วนของการแสดงบทบาทในโรงเรียน มีค่าคะแนน ดังนี้

ถ้าเลือกตอบ “ไม่เคยขาดเรียนเลยใน 1 เดือน”	เท่ากับ 3 คะแนน
ถ้าเลือกตอบ “ขาดเรียน 1 - 2 ครั้งใน 1 เดือน”	เท่ากับ 2 คะแนน
ถ้าเลือกตอบ “ขาดเรียน 3 ครั้ง หรือมากกว่าใน 1 เดือน”	เท่ากับ 1 คะแนน

ค่าคะแนนจะอยู่ระหว่าง 1 - 117 คะแนน การแปลความหมายพิจารณาว่าถ้าระดับ

คะแนนการแสดงบทบาทด้านใดสูงกว่า แสดงว่าเด็กวัยเรียนมีการแสดงบทบาทด้านนั้นมากกว่าเด็กวัยเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่า ซึ่งแบบสัมภาษณ์บิดามารดาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของพี่น้อง (CIQ - Sibling PR) เคยนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุระหว่าง 6 - 18 ปี จำนวน 146 คนที่มี

พี่หรือน้องเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง (โรคหัวใจ และโรคทางระบบประสาท) โดยศึกษาเปรียบเทียบ ก่อน และหลังในการแสดงบทบาทของเด็กที่มีพี่น้องเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ประเทศฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. 1993 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคได้เท่ากับ .85 และการศึกษาในครั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคได้เท่ากับ .71

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพระหว่างคู่พี่น้อง ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัด สัมพันธภาพระหว่างคู่พี่น้องที่สร้างขึ้นโดย Furman & Buhrmester (1985) มีชื่อว่า Sibling Relationship Questionnaire (SRQ) มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก ของคู่พี่น้องในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นผู้ใกล้ชิด แสดงความรัก และให้ความอบอุ่น (warmth / closeness) ได้แก่ ข้อคำถาม ข้อ 1, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 34, 35, 37, 38, 40 และ 41 เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด
2. เป็นผู้แสดงอำนาจที่สัมพันธ์กับลำดับการเกิด (relative status / power) ได้แก่ ข้อคำถาม ข้อ 2, 3, 4, 5, 16, 17, 18, 19, 30, 31, 32, 33, 36 และ 39 ซึ่งข้อคำถามด้านบวกได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 16, 17, 30 และ 31 ข้อคำถามด้านลบ ได้แก่ ข้อ 18, 19, 32, 33, 36 และ 39
3. แสดงความขัดแย้งในคู่พี่น้อง (conflict) ได้แก่ ข้อคำถาม ข้อ 8, 11, 14, 22, 25, 28 และ 42 เป็นข้อคำถามด้านลบทั้งหมด
4. แสดงความอิจฉาในคู่พี่น้อง (rivalry) ได้แก่ ข้อคำถาม ข้อ 43 - 48

แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 48 ข้อ ซึ่งข้อคำถามจำนวน 42 ข้อ (ยกเว้นข้อ 43 - 48) มีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ ดังนี้

ไม่เคยเลย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นไม่เคยเกิดขึ้นเลยระหว่างคู่พี่น้อง
น้อย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นเกิดขึ้นระหว่างคู่พี่น้องน้อย
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นเกิดขึ้นระหว่างคู่พี่น้องค่อนข้างมาก
มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นเกิดขึ้นระหว่างคู่พี่น้องมากที่สุด

การให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ข้อคำถามด้านบวก		ข้อคำถามด้านลบ	
ไม่เคยเลย	เท่ากับ 0 คะแนน	ไม่เคยเลย	เท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ 1 คะแนน	น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างมาก	เท่ากับ 2 คะแนน	ค่อนข้างมาก	เท่ากับ 1 คะแนน
มากที่สุด	เท่ากับ 3 คะแนน	มากที่สุด	เท่ากับ 0 คะแนน

สำหรับข้อคำถามจำนวน 6 ข้อได้แก่ ข้อ 43 – 48 เป็นการถามความคิดเห็นของพี่น้องเกี่ยวกับการเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นคำตอบได้แก่

พี่หรือน้องของหนู ให้คะแนน 1 คะแนน

เท่ากันทั้งสองคน ให้คะแนน 2 คะแนน

ตัวหนูเอง ให้คะแนน 3 คะแนน

ค่าคะแนนจะอยู่ระหว่าง 0 - 126 คะแนน โดยรวมคะแนน 3 ด้านแรกยกเว้นด้านการแสดงความอิจฉา การแปลความหมายพิจารณาว่าถ้าคะแนนสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่พี่น้องสูงกว่า แสดงว่าเด็กวัยเรียนมีสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่พี่น้องทางดีวนบวกหรืออยู่ในเกณฑ์ดีกว่า คู่พี่น้องที่มีคะแนนสัมพันธ์ภาพต่ำกว่า ซึ่งแบบสัมภาษณ์สัมพันธ์ภาพระหว่างคู่พี่น้อง Sibling Relationship Questionnaire (SRQ) เคยนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 จำนวน 363 คน ในปี ค.ศ. 1990 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคได้เท่ากับ .71, .79, .77 และ .81 ตามลำดับ และการศึกษาในครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาความตรงในเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่นของแบบวัด (reliability)

ก่อนนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ส่วนที่ผู้วิจัยได้แปลเป็นภาษาไทยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการแปล และให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอีก 1 ท่าน แปลแบบสัมภาษณ์จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Back-translation) หลังจากนั้นนำไปตรวจสอบความตรงทางด้านเนื้อหา

1. ความตรงตามเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระ ความสอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

จิตแพทย์เด็ก

1 ท่าน

อาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญทางการพยาบาลครอบครัว

2 ท่าน

อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลเด็ก

2 ท่าน

2. ความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายประชากร โดยนำไปใช้ในกลุ่มเด็กวัยเรียนที่มีพี่หรือน้องป่วยด้วยโรคหอบหืดจำนวน 20 ราย ที่เข้ารับการรักษาในคลินิกโรคภูมิแพ้ โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) ด้วยโปรแกรม SPSS / PC⁺ หลังจากนั้นนำข้อคำถามมาแก้ไขปรับปรุงข้อความบางส่วนให้เหมาะสม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นเป็นดังนี้

แบบสัมภาษณ์สภาวะทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ

.81

แบบสัมภาษณ์การแสดงบทบาทในบ้าน โรงเรียน และสังคมของเด็กวัยเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ .91, .71 และ .82 ตามลำดับ

แบบสัมภาษณ์การแสดงบทบาทโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพระหว่างคู่พี่น้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ .73

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา พร้อมแบบสัมภาษณ์ เสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดดอนมะโนรา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือจากคุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนวัดดอนมะโนรา เพื่อคัดเลือกเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดี โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเป็นข้อคำถามประกอบด้วย อายุของเด็กวัยเรียน อายุของพี่น้อง จำนวนพี่น้อง ประวัติการเจ็บป่วยของพี่น้อง ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ ให้กับเด็กนักเรียนทุกคน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อหาเด็กวัยเรียนที่มีพี่หรือน้องตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด

2. ผู้วิจัยคัดเลือกเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืดตามคุณสมบัติที่กำหนดจากสมุดทะเบียนผู้ป่วยเด็ก ตึกกุมารเวช และผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

3. ผู้วิจัยอบรมผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1 คน เพื่อช่วยสัมภาษณ์บิดามารดาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัว และการแสดงบทบาทของเด็กร่วมด้วย โดยผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงรายละเอียดของงานวิจัย และร่วมวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยออกเยี่ยมบ้านของกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนหน้านั้นจะสอบถามที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เทศบาล สถานีอนามัย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. และไปรษณีย์ ในกรณีที่ไม่มีพบบิดามารดา และพี่น้องของเด็กป่วย ผู้วิจัยจะทำการนัดหมายวันเวลาใหม่ และออกเยี่ยมบ้านตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้

5. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านพี่น้องของเด็กป่วย โดยแนะนำตนเอง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบิดามารดา และพี่น้องของเด็กป่วย เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงระยะเวลาในการสัมภาษณ์โดยใช้เวลาประมาณ 20 - 30 นาที และให้บิดามารดาเซ็นชื่อในใบพินิจสิทธิ์ หลังจากนั้นผู้ช่วยผู้วิจัยสัมภาษณ์บิดามารดาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัว และการแสดงบทบาทของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วย ส่วนผู้วิจัยสัมภาษณ์พี่น้องของเด็กป่วย ในสถานที่ที่เงียบและเป็นส่วนตัว โดยผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับเด็กก่อนด้วยการเล่น หรือพูดคุยกับเด็กในเรื่องทั่ว ๆ ไปจนเด็กเริ่มคุ้นเคยกับผู้วิจัย และกล้าตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยแจกบัตรคำตอบ และอ่านสถานการณ์ให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กใช้บัตรคำตอบช่วยในการตอบแบบสัมภาษณ์

6. หลังจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลในกลุ่มที่ 1 คือเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดครบตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลในกลุ่มที่ 2 คือเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดี

7. ผู้วิจัยนำที่อยู่ของเด็กที่มีพี่น้องสุขภาพดีมาสอบถามเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. เทศบาล และไปรษณีย์ ในกรณีที่ไปเยี่ยมบ้านแล้วไม่พบบิดามารดา หรือเด็กที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน และเวลาใหม่ ขึ้นตอน และวิธีในการสัมภาษณ์เช่นเดียวกับข้อ 5

8. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจนได้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มครบ 120 ราย ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติ (SPSS / PC⁺) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ของเด็กป่วยหรือเด็กสุขภาพดี และพี่น้องของเด็กป่วยหรือพี่น้องของเด็กสุขภาพดี วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. สภาวะทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดีรายข้อ รายด้าน และโดยรวม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การแสดงบทบาทของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดีรายข้อ รายด้าน และโดยรวม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. สัมพันธภาพในคู่พี่น้องของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดีรายข้อ รายด้าน และโดยรวม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของสภาวะทางอารมณ์ ของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดี โดยใช้สถิติ Independent t- test
6. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการแสดงบทบาทในบ้าน โรงเรียน สังคม ของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดีโดยใช้สถิติ Independent t- test
7. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพในคู่พี่น้องของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดี โดยใช้สถิติ Independent t- test